

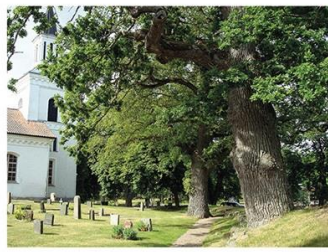
DAN HAUBO

Optimera komposteringen
Torsdag 30 mars, förmiddag

JONASINGMAN, GUNNEBO SLOTT

Slow Flowers – i samverkan
Torsdag 30 mars, eftermiddag

JOHAN ÖSTBERG

Fria eller fälla – ny trädmetod
Fredag 31 mars, förmiddag

MARIALÖFGREN

Skötsel historiska trädgårdar
Fredag 31 mars, eftermiddag

Torsdag 30 mars 9.10–12.20

Optimera komposteringen – viktigt i grön verksamhet

Att kompostera organiskt avfall och sluta kretsloppet är en given komponent i vår strävan mot mindre miljö- och klimatpåverkan i våra olika gröna verksamheter. Men även komposteringen har påverkan beroende av avfallets innehåll och hur komposten hanteras. Med ett bra upplägg och en fungerande komposteringsprocess minskar miljöpåverkan och utsläppet av växthusgaser. Frågan är hur man bäst går tillväga.

Och vad gör man sedan med slutprodukten, finns det avsättning för den i den egna verksamheten eller blir det till och med ett överskott? Och hur ser regelverket kring kompostering ut? Kompostexpert ger vägledning utifrån sin forskning och praktiker utifrån sina verkligheter. Kunskapsöverföring direkt till er inom eller utom kyrkan. Alla med grön verksamhet har nytta av mer komposteringskunskap.

- 09.10** Välkommen och inledning
- 09.15** Regelverk att ta hänsyn till, *Dan Haubo, trädgårdsingenjör och konsult, Taggen miljö och landskap AB*
- 09.25** Optimera komposteringsprocessen av trädgårdsavfall – vad händer och hur kan vi påverka den? *Evgheni Ermolaev, teknologie doktor och tidigare forskare inom kretsloppsteknik på SLU, nu på Stockholms vatten och avfall*
- 10.15** Fika med smörgås
- 10.45** Kompostens användningsområden, *Dan Haubo*
- 11.00** Våra komposterfarenheter – vad fungerar, vad kunde förbättras och vad används komposten till? Sådär gör vi på Berthåga kyrkogård, *Lisa Gustavsson Flygt, kyrkogårdsarbetare, gruppchef Uppsala kyrkogårdar*
- 11.30** Kompostera mera – personalen vill men chefen säger nej. Hur övertygar vi ledningen om fördelarna med egen kompost? *John Taylor, trädgårdsmästare, John Taylor Trädgård AB.*
- 12.00** Frågor och diskussion för en optimerad kompostering.
- 12.20** Avslutning

Moderator: *Dan Haubo, trädgårdsingenjör och konsult, Taggen miljö och landskap AB*

Seminariet görs i samarbete med Svenska Kyrkan

DANHAUBO

Optimera komposteringen
Torsdag 30 mars, förmiddag

JONASINGMAN, GUNNEBO SLOTT

Slow Flowers – i samverkan
Torsdag 30 mars, eftermiddag

JOHAN ÖSTBERG

Fria eller fälla – ny trädmetod
Fredag 31 mars, förmiddag

MARIALÖFGREN

Skötsel historiska trädgårdar
Fredag 31 mars, eftermiddag

Torsdag 30 mars 13.20–16.40

Slow Flowers – hållbar samverkan mellan odlare och användare

Hur kan vi blomstersmycka mera hållbart? Inarbetade mönster håller på att brytas. Varför importera långt bortifrån när det går att odla på nära håll i samklang med naturen, årstiden och den egna verksamhetens målsättning. När kan vi ha levande blommor och när kan torkade och andra arrangemang passa?

Egna behov behöver kartläggas och utvärderas. Kan vi integrera odlingen i verksamheten och vad behöver vi för kunskaper för att göra det? Själva odlandet har ett stort värde att utveckla och förvalta. Odlingspedagog är ett framtidsyrke och Slow Flowers är här för att stanna. En hållbar verksamhet behöver hållbara blommor och hållbart odlande. Samverkan ger förutsättningar. Föregångare och fortbildning finns, ska ni med?

13.20 Välkommen och inledning

13.25 Slow Flowers – vad är det? Vilka växtgrupper är viktiga vid olika årstider och hur kan blomsterarrangemang i säsong se ut över året? *Viola Johansson, trädgårdsmästare, florist och utbildningsansvarig för Slow Flowers, Gunnebo Slott*

14.10 Att odla snittblommor på friland – blomsterbondens bästa tips, *Sofia Wikander, odlare och florist, Gillmyra Blomster*

14.40 Fika

15.00 Johannesgårdens trädgård, en kyrklig mötes- och odlingsplats med många syften, *Malin Sjödén, odlingspedagog, Södra Tjust pastorat*

15.45 Odlar altarblommor som följer kyrkoåret – vad krävs? *Anna Nilsson, trädgårdsmästare och arkitekt, Tailor made arkitekter*

16.15 Slow Flowers i binderier – florister inspirerar, *Viola Johansson och Sofia Wikander*

16.30 Sammanfattning, frågor och diskussion. Hur ser framtiden ut? Är detta en väg att gå för fler verksamheter och odlare? Är vi mogna att utveckla och förändra traditionella mönster? Vad är möjligt och hur kan vi hjälpa varandra i detta hållbarhetsarbete? Många frågor som söker gemensamma svar!

16.40 Avslutning

Moderator: *Viola Johansson utbildningsansvarig för Slow Flowers, Gunnebo Slott*

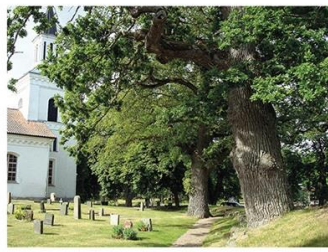
Seminarieret görs i samarbete med Gunnebo Slott och Svenska Kyrkan

Optimera komposteringen
Torsdag 30 mars, förmiddag

Slow Flowers – i samverkan
Torsdag 30 mars, eftermiddag

Fria eller fälla – ny trädmetod
Fredag 31 mars, förmiddag

Skötsel historiska trädgårdar
Fredag 31 mars, eftermiddag

Fredag 31 mars 9.10–12.20

Fria eller fälla – den nyaste metoden för träd i offentlig miljö

Både träd och kunskap växer och förändras. Nu finns en ny metod om hur vi ska förhålla oss till de viktiga träden. I den reviderade upplagan av skriften *Fria eller fälla*, har den senaste lagstiftningen, metoderna och synsätten samlats. En förändrad metod påverkar underlagen till våra beslut så att de blir hållbara och bättre motiverade. Vad säger lagen och hur ska den tolkas? För att bästa beslut ska kunna tas finns saker att känna till.

Seminarieret exemplifierar teorin med exempel från verkligheten. Ni får svar på vanligt förekommande frågor om träd i offentliga miljöer. Hur ska vi förhålla oss till sjuka träd och hur blir det med träden vid ledningar och nya dragningar, kan vara frågor man brottas med. Kanske har ni egna fall ni vill fråga expertisen om. Ta tillfället i akt!

- 09.10** Välkommen och inledning
- 09.20** Lagstiftningen – vad har träden för juridiskt skydd och hur ska det tolkas, *Karin Sandberg biolog på länsstyrelsen i Västmanlands län*
- 09.40** Nytt i fria eller fälla – gamla metoden i jämförelse med den nya, *Johan Östberg, konsult, Trädkontoret*
- 10.10** Fika med smörgås
- 10.40** Genomgång av metoden steg för steg, *Johan Östberg och Karin Sandberg*
- 11.00** Verkliga och vanligt förekommande fall presenteras och diskuteras, *Johan Östberg och Karin Sandberg tillsammans med deltagarna.*
Bland annat kommer detta att behandlas:
  - Riskträd, både akuta och mindre akuta
  - Träd med allvarliga skadegörare
  - Träd vid nybyggnation och leddragningar
  - Egna fallfrågor från seminariedeltagarna
- 12.00** Sammanfattning, frågor och förtydliganden
- 12.20** Avslutning

Moderator: *Gunnel Carlson, trädgårdsjournalist, Gunnels Ord & Jord AB*

Seminarieret görs i samarbete med Svenska Trädföreningen och Länsstyrelsen i Västmanlands län

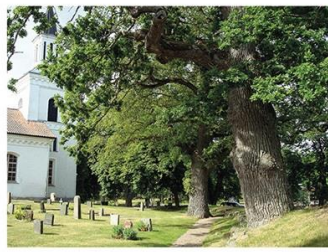
DANHAUBO

Optimera komposteringen
Torsdag 30 mars, förmiddag

JONASINGMAN, GUNNEBO SLOTT

Slow Flowers – i samverkan
Torsdag 30 mars, eftermiddag

JOHAN ÖSTBERG

Fria eller fälla – ny trädmetod
Fredag 31 mars, förmiddag

MARIALÖFGREN

Skötsel historiska trädgårdar
Fredag 31 mars, eftermiddag

Fredag 31 mars 13.20–16.40

Skötsel av historiska trädgårdar – kompostering och tapetgrupper

Skötsel av historiska trädgårdar är en viktig del av förvaltandet av vårt gröna kulturarv. Det nationella projektet, *Kunskap som växer – verktyg för dokumentation och kunskapsspridning inom gröna kulturmiljöer*, finansierat av Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna, har under tre år arbetat med trädgårdens hantverk som immateriellt kulturarv med fokus på bland annat kompostering och tapetrabatter – två tidigare relativt outforskade områden.

Komposteringen har sin egen historia med ny dokumenterad kunskap. Trädgårdsavfall är en viktig del i all grön verksamhet, då som nu, och komposteringens betydelse behöver lyftas ur flera perspektiv. Tapetrabattens historia är mera känd men hantverket bakom är inte lika genomlyst. Vad har tapetrabatten för berättigande i dagens trädgårdar?

Med mer kunskap och utvärdering av äldre trädgårdshantverk och skötseltekniker kan nuvarande verksamheter i såväl äldre som yngre, större som mindre trädgårdar förvaltas och utvecklas. Historiska trädgårdar lär oss för framtiden.

- 13.20** Välkommen och inledning
- 13.25** Projektet Kunskap som växer, *Helena Kåks, projektledare, Hantverkslaboratoriet*
- 13.40** Komposteringens nyupptäckta historia, *Maria Flinck, trädgårdsantikvarie*
- 14.10** Kompostering i historiska miljöer, *Catarina Sjöberg, trädgårdsmästare och universitetslektor, Göteborgs universitet*
- 14.30** Kompostering på Vinsarp – ett praktiskt exempel, *Nilla Bygdén, trädgårdsmästare, Vinsarps säteri*
- 15.10** Fika
- 15.30** Tapetgrupper – 1800-talets mästarrabatter då och nu, *Maria Löfgren, trädgårdsmästare och universitetslektor, Göteborgs universitet*
- 16.00** Det blommande Huseby, *Annika Rydén, teknisk förvaltare park och trädgård, Statens fastighetsverk*
- 16.30** Sammanfattning, diskussion och frågor
- 16.40** Avslutning

Moderator: *Tina Westerlund, Hantverkslaboratoriet, Göteborgs universitet*

Seminariet görs i samarbete med Hantverkslaboratoriet, Göteborgs universitet

DANHAUBO

Optimera komposteringen
Torsdag 30 mars, förmiddag

JONASINGMAN, GUNNEBO SLOTT

Slow Flowers – i samverkan
Torsdag 30 mars, eftermiddag

JOHAN ÖSTBERG

Fria eller fälla – ny trädmetod
Fredag 31 mars, förmiddag

MARIALÖFGREN

Skötsel historiska trädgårdar
Fredag 31 mars, eftermiddag

Seminarierna

Yrkesseminarierna ges torsdag och fredag under trädgårdsmässan Nordiska Trädgårdar 30 mars–2 april i Stockholmsmässans rymliga konferenssal.

Anmälan

Ni anmäler er via FORs hemsida www.for.se senast **20 mars**. Fyll i alla uppgifter som namn, företag/organisation, e-post och mobilnummer och ange rätt faktureringsadress för er organisation och avdelning. Kontrollera den innan så den blir rätt!

Faktura skickas med e-post. **För e-fakturering anger ni det organisationsnummer som motsvarar ert kostnadsställe och/eller GLN-kod i anmälan.** Anmälan är bindande men kan överlåtas till annan deltagare från ert företag/organisation.

Efter er anmälan får ni en automatisk bekräftelse med information om ert seminariedeltagande och biljettkod för inträde till trädgårdsmässan. Seminarierna ges i mässans konferensavdelning och där prickas ert deltagande av.

Kostnad

Varje seminarium kostar **1 490 kr per person**. Studentpriset är 990 kr. Fika under pausen och inträde till trädgårdsmässan ingår. Ingen moms debiteras, eftersom FOR är en ideell förening och momsbefriad.

Läs mer om trädgårdsmässan på www.for.se och på www.tradgardsmassan.se
Vi reserverar oss för eventuella förändringar i programmet.

Frågor

lise-lotte.bjorkman@for.se 070-293 30 85

Välkomna!

Länsstyrelsen
Västmanlands län

